

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce na roky 2019-2026

Názov	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce na roky 2019-2026
Územné vymedzenie:	Obec Falkušovce
Územný plán obce schválený	Áno
Dátum schválenia PHSR:	
Dátum platnosti:	od 16.08.2019 – do 16.08.2026
Verzia: ¹	1.0
Publikovaný verejne:	

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

Obsah

Úvod.....	3
1. Analytická časť.....	5
1.1. Vymedzenie riešeného územia.....	5
1.1.1. Obec ako súčasť regiónu.....	5
1.1.2. Mikroregión POONDAVIE.....	6
1.2. Demografia.....	7
1.2.1. Obyvateľstvo podľa pohlavia a veku.....	7
1.2.2. Obyvateľstvo podľa materinského jazyka.....	8
1.2.3. Obyvateľstvo podľa národnosti.....	9
1.2.4. Obyvateľstvo podľa vierovyznania.....	10
1.2.5. Obyvateľstvo podľa vzdelania.....	11
1.2.6. Vývoj počtu obyvateľov.....	12
1.3. Hospodársky a ekonomický rozvoj.....	13
1.3.1. Podnikateľská činnosť.....	13
1.3.2. Priemyselná činnosť.....	13
1.3.3. Ostatná činnosť.....	13
1.3.4. Zamestnanosť.....	13
1.4. Technická infraštruktúra a bývanie.....	13
1.4.1. Infraštruktúra.....	13
1.4.2. Doprava.....	14
1.4.3. Bývanie.....	14
1.4.4. Kamerový systém.....	14
1.4.5. Zásobovanie elektrickou energiou, verejné osvetlenie.....	14
1.4.6. Zásobovanie plynom.....	14
1.4.7. Verejný rozhlas.....	14
1.5. Vzdelanie, sociálna a zdravotná služba.....	15
1.5.1. Výchova a vzdelávanie.....	15
1.5.2. Zdravotníctvo.....	15
1.5.3. Sociálne zabezpečenie.....	15
1.6. Kultúra, šport a ostatné služby.....	15
1.6.1. Kultúra.....	15
1.6.3. Ostatné služby.....	16
1.7. Životné prostredie.....	16
1.8. SWOT analýza potenciálu rozvoja obce Falkušovce.....	17
2. Strategická časť.....	20
3. Programová časť.....	21
4. Realizačná časť.....	23
5. Finančná časť.....	25
Záver.....	26

Úvod

Dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce je základným dokumentom, ktorým sa samospráva obce pri výkone svojej činnosti stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Cieľom predkladanej práce je zmapovanie sociálno-ekonomickej priestorovej štruktúry obce Falkušovce – nachádzajúcej sa v strednej časti Východoslovenskej nížiny a na základe výsledkov týchto analýz vytvoriť program hospodárskeho a sociálneho rozvoja daného územia, ktorý bude základným strednodobým programovým dokumentom (v období 2019-2026) na podporu regionálneho rozvoja na úrovni obce. Vlastne je to program cielených opatrení na stimuláciu ekonomického a sociálneho rozvoja obce, ktorého cieľom je navrhnuť systematickú a funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pri rešpektovaní globálnych cieľov regionálneho vývoja, resp. štátnej regionálnej politiky. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce na roky 2019-2026 je vlastne pokračovaním plánovaného rozvoja z roku 2007, t.j. prvý Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce bol vypracovaný ešte v roku 2007, ktorý definoval strategický cieľ obce: „vytvorenie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho prostredia s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, ktoré bude podporovať kvalitné životné prostredie, rozvoj možností bývania v obci a zabezpečenie inkluzívneho sociálneho prostredia.“

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce na roky 2019-2026 bola vypracovaná podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja na miestnej úrovni s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a environmentálnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a environmentálneho rozvoja obce, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a dopĺňovaný.

Základným strategickým cieľom obce je zvýšenie schopnosti obce rozvíjať sa komplexne so zámerom zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja obce.

Na dosiahnutie hlavného cieľa a naplnenie strategickej vízie si stanovila Obec Falkušovce šesť strategických cieľov:

- Zvýšenie kvality života občanov obce,
- Rozšírenie a podpora športových aktivít občanov obce,
- Starostlivosť o životné prostredie v obci,
- Rozvoj kultúrnych aktivít obyvateľov,
- Bezpečnosť obyvateľov obce,
- Zvýšenie efektívnosti vzájomnej spolupráce v rámci obce ako i regiónu, resp. mikroregiónu.

PHSR obce Falkušovce je neodeliteľnou súčasťou hierarchicky štruktúrovanej sústavy dokumentov: Národného strategického referenčného rámca (NSRR), jeho operačných programov a Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja. Je základným východiskovým dokumentom aj pre získanie rôznych grantov a finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a iniciatív Európskej únie.

K príprave PHSR v obci Falkušovce bol zriadený riadiaci tím zo zástupcov verejného sektora – samosprávy.

Časový interval spracovania PHSR obce Falkušovce: december 2018 – august 2019.

Tab. 1: Harmonogram spracovania Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce na roky 2019-2026

Termín (mesiac, rok)	December 2018	Január 2019	Február 2019	Marec 2019	April 2019	Máj 2019	Jún 2019	Júl 2019	August 2019
Úvod									
Analytická časť									
Strategická časť									
Programová časť									
Realizačná časť									
Finančná časť									
Záver									

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce schvaľuje Obecné zastupiteľstvo vo Falkušovciach, čo bude potom realizovať vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu.

1. Analytická časť

1.1. Vymedzenie riešeného územia

Obec Falkušovce sa rozprestiera v strednej časti Východoslovenskej nížiny, na starom agradačnom vale Ondavy. Vznik obce Falkušovce sa datuje rokom 1200, kedy Wyd Štefan, jagerský kanonik prevzal zeme obce od Harachovho syna Falkoša, od ktorého pochádza aj meno obce. V roku 1220 dostáva sa ako kráľovské leno rodine Buttkay. Najstarší písomný doklad o dedine pochádza z roku 1290 – 1301. Obec v roku 1339 patrila zemanom, od roku 1411 viacerým zemepánom, v 19. storočí Kazinczyovcom, Lobkovitzovcom a iným. V roku 1715 mala obec 22 opustených a 4 osídlené domácnosti, v roku 1787 mala obec 55 domov a 434 obyvateľov, v roku 1828 mala obec 76 domov a 570 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. Zapojili sa do roľníckeho povstania v roku 1831. Škola bola založená roku 1836. Kamenná škola bola postavená roku 1908 dp. Mikulášom Čudákym. V školskom roku 1969/1970 je škola dvojtriedna. S koncom školského roka 1984/1985 sa končí aj celková funkcia základnej školy. Deti boli pridelené do základnej školy v Bracovciach. K obci patrila aj majer menom: „Blaty“. Patril grófovi Surenyimu, ktorý sa zdržiaval niekde na Morave. Roku 1925 bol následkom pozemkovej reformy rozparcelovaný. Vo Falkušovciach sa nachádza gréckokatolícky kostol z roku 1779, postavený v barokovoklasicistickom slohu a moderný pravoslávny chrám postavený v roku 1994. Obec má v súčasnosti 191 rodinných domov a 659 obyvateľov.

Tab. 2: Identifikačné údaje obce Falkušovce

Názov obce	Falkušovce
Okres	Michalovce
Kraj	Košický
Zmienka o vzniku obce	1290
Starosta obce	Michal Bodnár
Kód obce	522414
Počet obyvateľov	659
Rozloha katastra	945 ha
Nadmorská výška	104 m.n.m.
Kronika	Áno
Telefónne číslo	056/64 96 101
Webová stránka	www.obecfalkusovce.sk
email	ocufalkusovce@centrum.sk

1.1.1. Obec ako súčasť regiónu

Košický kraj s rozlohou 6 755 km² sa rozprestiera na juhovýchode Slovenskej republiky a zaberá 13,8 % jej územia. Počtom obyvateľov je druhý, rozlohou štvrtý najväčší na Slovensku. Na juhu hraničí s Maďarskou republikou, na východe s Ukrajinou, na severe s Prešovským a na západe s Banskobystrickým krajom. Je to kraj štyroch historických regiónov - Spiša, Gemera, Abova a Zemplína. Každý z nich si dodnes udržiava vlastné tradície, zvyky, obyčaje a ľudovú slovesnosť.

Kraj patrí k hustejšie osídleným regiónom, na 1 km² tu žije priemerne 117,7 obyvateľov, o 7,3 obyvateľov viac než v priemere na Slovensku. K najhustejšie osídleným patria štyri okresy ležiace na území mesta Košice, podstatne redšie je osídlenie v okrese Sobrance, Gelnica a Rožňava. V Košickom kraji je 440 obcí, z nich 17 má štatút mesta. Podiel obyvateľstva v mestách predstavuje 55,4 % a oproti celoslovenskému podielu bol vyšší o 1,4 bodu. Priemerná rozloha okresu v kraji predstavuje 614 km², pričom v okrese žije v priemere 72,3 tisíc obyvateľov. V krajskom meste Košice žije 239,8 tisíc obyvateľov, čo je takmer tretina obyvateľstva kraja.

1.1.2. Mikroregión POONDAVIE

Mikroregión POONDAVIE leží uprostred Východoslovenskej nížiny. Severo-východná časť chotára mikroregiónu prechádza do Pozdišovskej pahorkatiny, západnú časť tvorí niva rieky Ondavy. Záujmové združenie vzniklo 4. júna 1996. Prvotným cieľom združenia bolo spoločné zastupovanie záujmov obcí voči štátu, nadnárodnými organizáciami a ostatným subjektom, vzájomná spolupráca a výmena skúseností v najširšom meradle. Mikroregión združuje 14 obcí - Tušice, Tušická Nová Ves, Horovce, Moravany, Rakovec nad Ondavou, Trhovište, Bánovce nad Ondavou, Ložín, Bracovce, Falkušovce, Kačanov, Markovce, Malčice, Petrikovce, ktoré sú prítiažlivé najmä svojou históriou, kultúrnymi pamiatkami a prírodnými krásami. Prvotným cieľom mikroregiónu bolo spoločné zastupovanie záujmov obcí, vzájomná spolupráca a výmena skúseností v najširšom meradle. V súčasnosti je hlavnou úlohou združenia koordinácia činností obcí i ostatných subjektov v regióne vo všetkých oblastiach regionálneho rozvoja, s cieľom skvalitniť životné podmienky obyvateľov tohto regiónu v zmysle trvalo udržateľného rozvoja.

Hlavnými cieľmi mikroregiónu sú:

- rozvoj miestnej demokracie a partnerskej spolupráce obcí a miestnych subjektov,
- spolupráca obcí pri riešení problémov a úloh odpadového hospodárstva,
- rozvoj kultúrnej a športovej činnosti,
- zlepšovanie komunikácie subjektov v mikroregióne a navonok,
- ochrana životného a prírodného prostredia,
- obnova a udržiavanie kultúrnych a historických pamiatok v mikroregióne,
- oživenie kultúrnych aktivít a tradičných remesiel,
- vytvorenie podmienok pre čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych a iných podporných fondov,
- chrániť zákonné práva a záujmy obcí,
- navrhovať riešenia prípadných kompetenčných problémov medzi samosprávnymi a územnými organmi.

Obec Falkušovce je zapojená do prístupu LEADER, ktorý je spôsob podpory vidieckych oblastí cestou integrovaného rozvoja vidieka – podpory rozvoja jeho vnútorného potenciálu s dôrazom na zachovanie identity a regionálnych špecifik a využitím jeho vnútornej organizácie. Cieľom obce v rámci prístupu LEADER je zvýšiť kvalitu života miestnych obyvateľov prostredníctvom využívania miestneho a regionálneho rozvojového potenciálu. Prístup LEADER v obci Falkušovce bol implementovaný v rámci Občianskeho združenia MAS Poondavie, ktoré je mimovládne, nepolitické, nezávislé združenie fyzických a právnických osôb, ktoré zabezpečujú svoju činnosť naplňaním cieľov a predmetu v celistvom území tvorenom katastrálnymi územiami.

1.2. Demografia

1.2.1. Obyvateľstvo podľa pohlavia a veku

Tab. 3: Obyvateľstvo podľa pohlavia a veku

Kategória	Muži	Ženy	Spolu	rozdiel (M-Ž)
0-4	15	23	38	-8
5-9	20	29	49	-9
10-14	19	26	45	-7
15-19	23	29	52	-6
20-24	24	27	51	-3
25-29	25	23	48	2
30-34	32	21	53	11
35-39	27	31	58	-4
40-44	30	16	46	14
45-49	13	22	35	-9
50-54	23	17	40	6
55-59	20	18	38	2
60-64	18	20	38	-2
65-69	7	8	15	-1
70-74	9	12	21	-3
75-79	5	18	23	-13
80-84	5	16	21	-11
85-89	3	3	6	0
90-94	1	3	4	-2
95-99	0	0	0	0
100 a viac	0	0	0	0
nezistené	0	0	0	0
spolu	319	362	681	-43

zdroj: ŠÚ SR

Graf 1: Obyvateľstvo podľa pohlavia a veku

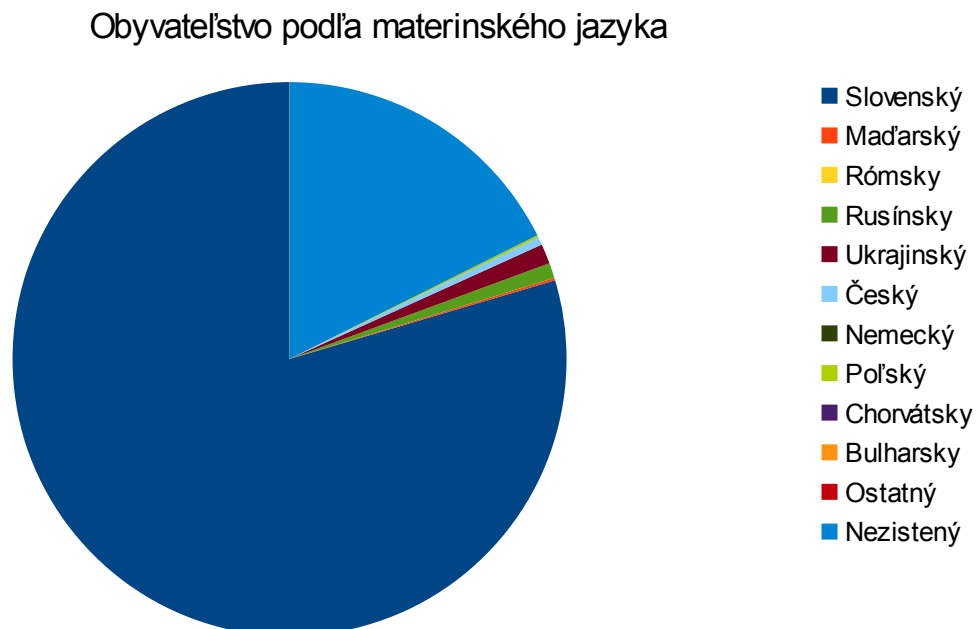
1.2.2. Obyvateľstvo podľa materinského jazyka

Tab. 4: Obyvateľstvo podľa materinského jazyka

Jazyk	Počet	Podiel (%)
Slovenský	542	79,59%
Maďarský	1	0,15%
Rómsky	0	0,00%
Rusínsky	6	0,88%
Ukrajinský	8	1,17%
Český	3	0,44%
Nemecký	0	0,00%
Poľský	1	0,15%
Chorvátsky	0	0,00%
Bulharsky	0	0,00%
Ostatný	0	0,00%
Nezistený	120	0,00%

zdroj: ŠÚ SR

Graf 2: Obyvateľstvo podľa materinského jazyka

1.2.3. Obyvateľstvo podľa národnosti

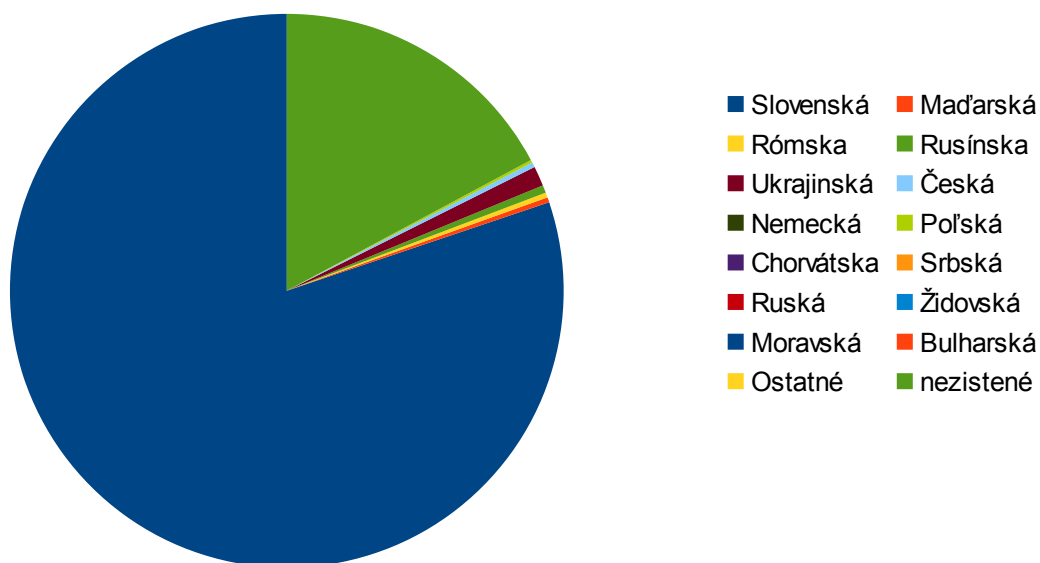
Tab. 5: Obyvateľstvo podľa národnostných skupín

Národnosť	Počet	Podiel (%)
Slovenská	546	80,18%
Maďarská	2	0,29%
Rómska	2	0,29%
Rusínska	3	0,44%
Ukrajinská	8	1,17%
Česká	2	0,29%
Nemecká	0	0,00%
Poľská	1	0,15%
Chorvátska	0	0,00%
Srbská	0	0,00%
Ruská	0	0,00%
Židovská	0	0,00%
Moravská	0	0,00%
Bulharská	0	0,00%
Ostatné	0	0,00%
nezistené	117	17,18%

zdroj: ŠÚ SR

Graf 3: Obyvateľstvo podľa národnostných skupín

Obyvateľstvo podľa národnostných skupín

1.2.4. Obyvateľstvo podľa vierovyznania

Tab. 6: Obyvateľstvo podľa vierovyznania

Vierovyznanie	Počet	Podiel (%)
Rímskokatolícka cirkev	143	21,00%
Evanjelická cirkev	11	1,62%
Gréckokatolícka cirkev	159	23,35%
Reformovaná kresťanská cirkev	12	1,76%
Pravoslávna cirkev	203	29,81%
Bratská jednota baptistov	1	0,15%
Cirkev bratská	4	0,59%
Iné	2	0,29%
bez vyznania	8	1,17%

zdroj: ŠÚ SR

Graf 4: Obyvateľstvo podľa vierovyznania

1.2.5. Obyvateľstvo podľa vzdelania

Tab. 7: Obyvateľstvo podľa vzdelania

Vzdelanie	Počet	Podiel (%)
základné	115	16,89%
učňovské (bez maturity)	119	17,47%
stredné odborné (bez maturity)	60	8,81%
úplné stredné učňovské (s maturitou)	19	2,79%
úplné stredné odborné (s maturitou)	102	14,98%
úplné stredné všeobecné	26	3,82%
vyššie odborné vzdelanie	4	0,59%
vysokoškolské bakalárske	15	2,20%
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	43	6,31%
vysokoškolské doktorandské	3	0,44%
bez školského vzdelania	132	19,38%
nezistené	43	6,31%

zdroj: ŠÚ SR

Graf 5: Obyvateľstvo podľa vzdelania

1.2.6. Vývoj počtu obyvateľov

Tab. 8: Vývoj počtu obyvateľov

Rok	Počet obyvateľov
1970	814
1980	693
1991	614
2001	635
2011	681
2013	679
2014	667
2015	668
2016	679
2017	663
2018	663

zdroj: ŠÚ SR

1.3. Hospodársky a ekonomický rozvoj

1.3.1. Podnikateľská činnosť

Podnikateľská činnosť je charakterizovaná celkom 6 subjektmi, z toho je 5 živnostníkov. Sú to subjekty s nízkym počtom zamestnancov a samostatní živnostníci. Subjekty zamestnávajú 0 - 10 zamestnancov. Celková ekonomická situácia na území obce je na nízkej úrovni. Spolupráca s podnikateľmi je na prijateľnej úrovni. Program obce sleduje predovšetkým podporu malého podnikania.

1.3.2. Priemyselná činnosť

V oblasti priemyslu nepodniká žiaden subjekt. Na území obce sa nenachádzajú nerastné suroviny, ktoré by podporili rozvoj z miestnych zdrojov. Priemysel nemá potrebné zázemie v obci do budúcnosti.

1.3.3. Ostatná činnosť

Poľnohospodársku výrobu v obci zabezpečuje AGROK s.r.o. a WAK s.r.o.. Zameranie poľnohospodárstva je orientované hlavne na pestovanie obilovín, olejovín. V obci nie sú remeselníci. Celkovú situáciu v oblasti poľnohospodárstva je možno charakterizovať ako úpadkovú. Do programu obce je však vhodné zahrnúť podporu tradičného poľnohospodárstva s väzbou na aktivity mikroregiónu Združenie obcí Poondavie v oblasti agroturistiky resp. cykloturistiky.

1.3.4. Zamestnanosť

Nezamestnanosť v obci : miera nezamestnanosti v obci Falkušovce sa pohybuje od 15-20 %.

Nezamestnanosť v okrese : miera nezamestnanosti v okrese Michalovce k 31.12.2015 bola 15,11 %.

Tab. 8: Vývoj nezamestnanosti v okrese Michalovce

	1/ 2018	2/ 2018	3/ 2018	4/ 2018	5/ 2018	6/ 2018	7/ 2018	8/ 2018	9/ 2018	10/ 2018	11/ 2018	12/ 2018
Miera nezamestnanosti v %	10,89	10,85	10,65	10,61	10,27	10,46	10,42	10,58	10,32	10,1	9,49	9,59

Zdroj: www.upsvar.sk

1.4. Technická infraštruktúra a bývanie

1.4.1. Infraštruktúra

Obec je napojená na všetky základné siete (vodovod, plyn, elektrina) v rôznom technickom stave. Kanalizácia a čistička odpadových vôd je v štádiu plánovania. Okolo obce sa nenachádzajú

regionálne koridory technickej infraštruktúry. Výhodou je dostatok spojení autobusovou dopravou a blízkosť železničnej stanice Bánovce n/O. Rozvoj obce možno očakávať v súvislosti s výstavbou rýchlostnej komunikácie (Košice - Východ). Okolo 80 % domácností je napojených na vodovodnú sieť s pitnou vodou. Zvyšok využíva vlastné studne. Elektrické rozvody s trafostanicami sú vedené vzdušne, v súčasnosti vo vyhovujúcom stave. V budúcnosti sa predpokladá uloženie elektrického vedenia do zeme a rekonštrukcia verejného osvetlenia v obci. V obci neexistuje kanalizačná sieť, táto problematika má dopad na oblasť ŽP. Rozvod plynu v obci je od roku 1994 so 100% napojením. Komunikačné siete (telefónne) sú vedené vzduchom. Miestny rozhlas je vo vyhovujúcom stave. Z pohľadu záujmu obyvateľstva o nové spojenia, ako aj možnosťami spolupráce v rámci mikroregiónu a využívania komunikačnej siete internetu má program zahrnúť aj riešenie týchto problémov.

1.4.2. Doprava

Obec má dopravné napojenie (9 km vzdialenú) na nadradenú cestnú sieť (1/50 Košice - Zvolen), ktorá v zámeroch SR nadobúda nadregionálny význam v súvislosti s budovaním rýchlostnej komunikácie R (na spojenie s Bratislavou a Ukrajinou). S týmito väzbami je vhodné plánovať vylepšenie doplnkovej cestnej siete obce, s tým súvisí aj vybudovanie chodníkov v obci. Je potrebné uvažovať o zlepšení parkovacích plôch a prístupových ciest. Z hľadiska programu obec chce tiež postupne budovať cyklotrasy, ktoré by podporili zameranie na turistiku a agroturistiku.

1.4.3. Bývanie

Väčšina obyvateľov býva v rodinných domoch. Bývanie je hlavnou funkciou v riešenom území. Táto funkcia je reprezentovaná takmer výlučne tradičnou zástavbou rodinných domov, zväčša jednopodlažných. Priestorové usporiadanie je typické pre vidiecku uličnú zástavbu s jedno a dvojpodlažnými rodinnými domami v rôznych formách podľa doby ich výstavby. Celkový počet domov je 191. Z toho je 18 neobývaných. V súčasnosti je malý záujem o výstavbu domov.

1.4.4. Kamerový systém

V obci Falkušovce existuje bezpečnostný kamerový systém. V strednodobom horizonte obec plánuje zlepšiť prevenciu kriminality a znížiť protispoločenské prejavy v obci rozšírením moderného bezpečnostného kamerového systému (zlepšiť monitorovanie najviac problémových častí obce).

1.4.5. Zásobovanie elektrickou energiou, verejné osvetlenie

Obec je zásobovaná elektrickou energiou na dobrej úrovni, výkon transformátorov vyhovuje súčasným požiadavkám obce. Verejné osvetlenie obce je vo vyhovujúcom technickom stave.

1.4.6. Zásobovanie plynom

Obec je plno splynofikovaná. Plynofikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn je v prevažnej miere využívaný na vykurovanie, na prípravu teplej vody. Prevádzkovateľom plynovodu je spoločnosť Slovenský plynárenský priemysel a.s..

1.4.7. Verejný rozhlas

Technický stav miestneho verejného rozhlasu je v obci schopný prevádzky.

1.5. Vzdelanie, sociálna a zdravotná služba

1.5.1. Výchova a vzdelávanie

V súčasnosti výchovu a vzdelávanie detí v obci poskytuje. Materská škola vo Falkušovciach, ktorú navštevuje 22 detí.

1.5.2. Zdravotníctvo

V obci Falkušovce sa nenachádza zdravotné stredisko. Najbližšie zdravotné stredisko sa nachádza v obci Trhovište.

1.5.3. Sociálne zabezpečenie

V obci Falkušovce sa nenachádza zariadenie poskytujúce sociálne služby.

1.6. Kultúra, šport a ostatné služby

1.6.1. Kultúra

Kultúra je nielen ozdobou našej spoločnosti, ale je nezastupiteľnou sférou spoločenského života v dnešnej dobe. Pôsobí na myslenie a duchovne obohacuje celkový život človeka. Z kultúrnych zariadení sa v obci nachádza jedna budova na kultúrno-spoločenské akcie: kultúrny dom. Obec má aj obecnú knižnicu.

Kultúrny a spoločenský život obce je veľmi pestrý. Odráža záujmy obyvateľov, vychádza z tradícií a rozvíja moderné trendy. Obec Falkušovce každoročne organizuje rôzne kultúrno-spoločenské a akcie. V roku 2018 sa organizovali v obci tieto akcie:

- Obecný ples
- Medzinárodný deň žien
- Deň matiek
- Deň detí – Donovaly – Habakuky
- Futbalový turnaj a hasičská retrosúť až
- Október „mesiac úcty k starším“
- Silvester – vatra a ohňostroj

Uvedené kultúrno-spoločenské a športové akcie a podujatia boli zabezpečované aj vďaka sponzorským vecným darom a finančným príspevkom, ktoré obec získala: Tellus, AGROK s.r.o., Wak s.r.o., APD Malčice, Fúra a.s., Edison, Win – Ing. Pavlov, Naj- stav s.r.o., B&B – Daniela Blanárová, Marián Pasulka, a iní ďalší.

Šport má pre rozvoj spoločnosti kľúčový význam, športovanie prispieva k rozvoju osobnosti, rozvíja fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti a charakter človeka. Pre športovú činnosť v riešenom území je dostupné multifunkčné ihrisko vhodné na futbal, tenis, volejbal. Obec Falkušovce uvažuje aj s výstavbou detských ihrísk a dopravného ihriska.

1.6.3. Ostatné služby

Okrem vyššie uvedených zariadení občianskej vybavenosti v obci sa nachádza aj 1 cintorín a 1 dom smútku.

Obec má požiarnu zbrojnicu, v obci funguje dobrovoľný hasičský zbor.

1.7. Životné prostredie

Z hľadiska životného prostredia obec možno charakterizovať, že má v celku uspokojujúci stav. Územie nenarušujú žiadne lokálne znečistenia, vonkajšie zdroje (EVO Vojany). Primerané podmienky sú v oblasti hluku, pôdy a ovzdušia. Pozornosť pre zlepšenie si zasluhuje riešenie kanalizácie, ČOV, skultúrnenie obce úpravou okolia rodinnej zástavby s výsadbou zelene a využitie voľných plôch. Prostredie poskytuje možnosti pre rozvoj agroturistiky založenom na tradičnom poľnohospodárstve. Obec nemá na svojom území riadenú skládku tuhého odpadu. Odpad je zabezpečený odvozom a uložením na skládku. V obci sa prevádza separovaný zber. Zbiera sa papier, sklo, plasty, železo. Hlavným problémom je riešenie kanalizácie, ČOV, táto problematika je v centre pozornosti programu rozvoja.

1.8. SWOT analýza potenciálu rozvoja obce Falkušovce

Silné stránky

Silná stránka	Hodnotenie
Dlhodobá história obce	5
Kultúrne pamiatky	4
Vhodné prírodné podmienky	4
Prostredie atraktívne pre turizmus	5
Dostačujúca kvalita poskytovaných služieb	4
Zavedený separovaný zber a zber tuhého domového odpadu	6
Kladný prístup samosprávy k rozvojovým aktivitám obce	7
Spolupráca s okolitými obcami	7
Spolu	42

Slabé stránky

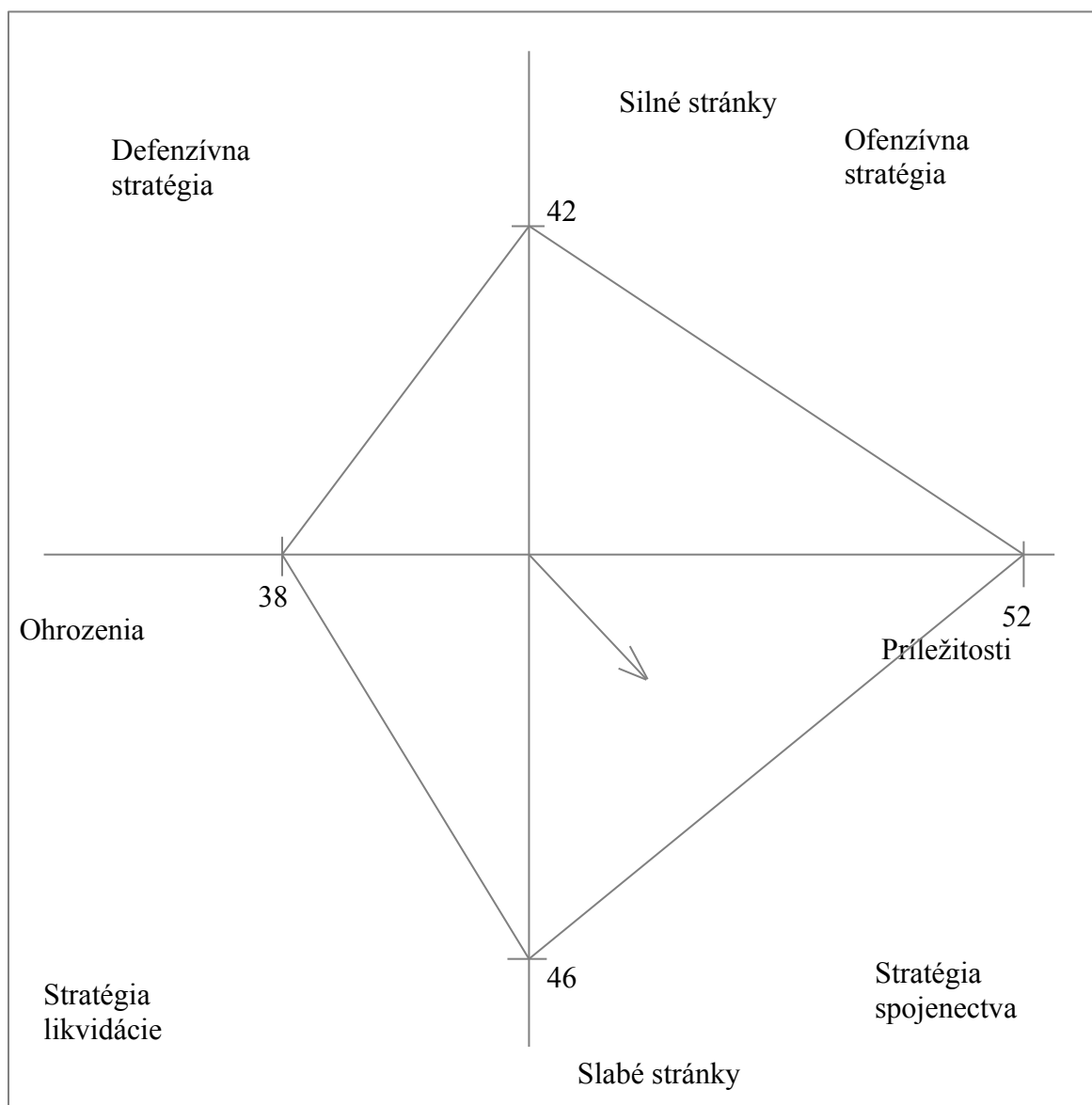
Slabá stránka	Hodnotenie
Málo pracovných príležitostí, nízka zamestnanosť	5
Ohrozenie životného prostredia – nevybudovaná verejná kanalizácia a ČOV	7
Nevyužitie okolie pre oddych	6
Slabá osвета	7
Nezáujem obyvateľov o rozvoj obce	7
Sociálna starostlivosť	5
Miestny rozhlas	4
10 % nezamestnanosť	5
Spolu	46

Príležitosti

Príležitosť	Hodnotenie
Využitie štrukturálnych fondov EÚ na rozvoj infraštruktúry	7
Vybudovanie kanalizácie a ČOV	7
Vybudovanie oddychovej zóny v obci	7
Rozvoj podnikania	6
Revitalizácia a rozšírenie verejnej zelene	6
Rozvoj cestovného ruchu	5
Zintenzívnenie spolupráce s okolitými obcami	7
Zvýšenie ekologickej stability územia- uplatnenie princípov trvalo udržateľného rozvoja	7
Spolu	52

Ohrozenia

Ohrozenie	Hodnotenie
Nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj obce – nevyužitie štrukturálnych fondov EÚ	7
Nevysporiadané vlastnícke vzťahy	6
Odliv kvalifikovanej pracovnej sily	6
Nedostatočné partnerstva	7
Rast a pretrvávajúce nezamestnanosti	6
Zanedbanie rozvoja vidieka – jeho sociálne a ekonomické ohrozenie	6
Spolu	38

Podrobnejší rozpis SWOT analýzy

V tejto časti sú bližšie rozpisané body, ktoré sa nachádzajú v tabuľkách. Sú zadefinované silné a slabé stránky, ktoré charakterizujú interné prostredie a príležitosti a ohrozenia, ktoré charakterizujú externé prostredie.

Silné stránky

Obec Falkušovce je súčasťou okresu Michalovce, a tým aj Košického samosprávneho kraja. Má vhodné prírodné prostredie, prírodno- krajinné a kultúrno- historické dispozície obce predstavujú dobrý potenciál a priaznivé predpoklady pre ďalší rozvoj bývania a rozvoja agroturistiky, ako ideálneho typu dovolenky pre rodinu, jednotlivca alebo skupiny turistov.

V obci funguje separovaný zber komunálneho odpadu.

V obci je dostačujúca kvalita poskytovaných obchodných služieb.

Slabé stránky

Väčšina súčasných problémov obce vyplýva z dlhodobého obmedzovania jej rozvoja. Ďalšou slabou stránkou je aj nezáujem obyvateľov o rozvoj obce . V obci nie je vybudovaná kanalizačná sieť ani ČOV, čím je ohrozené životné prostredie.

Príležitosti

K zvýšeniu atraktivity obce by prispelo dobudovanie infraštruktúry obce, s možnosťou využitia štrukturálnych fondov EÚ. Príchodom domáceho a zahraničného investora sa predpokladá zníženie nezamestnanosti obyvateľov obce a okolia. Vytvorením celej škály služieb domácemu obyvateľstvu a turistom sa vytvoria predpoklady na rozvoj malého a stredného podnikania. Základným predpokladom pre vytvorenie turistiky je okrem prírodných podmienok hlavne záujem a vzťah k rozvíjaniu , ktorý je zase podmienený klimaticky vhodným prostredím pre letnú a zimnú turistiku a športové aktivity.

Je predpoklad vytvárať podmienky pre udržanie a oživenie stagnujúceho a upadajúceho vidieckeho osídlenia v oblasti, ako aj podporovanie kultúrnych a spoločenských aktivít v obci a vzbudenie záujmu občanov a potencionálnych turistov.

Ohrozenia

Z hľadiska rozvoja obce a cestovného ruchu môže ohroziť atraktivitu obce nedostatok finančných prostriedkov. Migrácia mladých vzdelaných ľudí do okolitých miest, regiónov, ako aj ďalšie zvyšovanie nezamestnanosti môže byť zapríčinené nevyužitím eurofondov, prípadne neakceptovaním príchodu domáceho a zahraničného investora. Zanedbávaním a slabým rozvojom obce hrozí sociálny a ekonomický úpadok. Taktiež je rizikom nevyužiť všetky možné finančné zdroje. Je nutné vytvoriť priaznivejšie sociálno ekonomické podmienky, čím by bol predpoklad stabilizovať mladé obyvateľstvo obce.

Výsledkom SWOT analýzy obce Falkušovce je stratégia spojenectva.

Stratégia spojenectva sa vyznačuje tým, že v obci prevažujú slabé stránky nad silnými, ale obec sa nachádza v atraktívnom prostredí. Aby obec využila otvárajúce sa príležitosti, na ktorých zvládnutie nemá dostatok vnútorných schopností napr. nedostatok finančných prostriedkov, snaží sa postupne posilňovať svoju pozíciu a odstrániť nedostatky. Stratégia spojenectva umožní zväčšiť vnútornú silu a podieľať sa na príležitosti so spoľahlivým spojencom.

2. Strategická časť

Stratégia je stanovená strategickými cieľmi na najvyššej úrovni programu , ktorými sú formulované vízie. Predstavujú pohľad do budúcnosti do roku 2026.

Ide o Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce. Rozvojová stratégia predstavuje nový integrovaný prístup, ktorý je v súčasnosti zameraný na problém ekonomického zaostávania území identifikovaných v Narodnom rozvojom pláne.

Globálnym cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti. Strategickým cieľom obce je vytvorenie vhodného sociálnoekonomického a trvalo udržateľného prostredia, ktoré bude podporovať vlastné úsilie a výkony obyvateľov pri tvorbe pracovných príležitostí, povedie jednotlivcov k dobrovoľnej zodpovednosti o sociálne slabších a o životné prostredie.

Cieľom rozvojovej stratégie je vybudovať prítiažlivú obec pre vlastných obyvateľov ako aj návštevníkov obce, zlepšiť občiansku a technickú infraštruktúru obce, zlepšiť súčasný stav životného prostredia v obci, zvýšiť efektívnosť vzájomnej spolupráce a tým aj posilniť miestnu ekonomiku.

Vychádzajúc z analýzy existujúceho stavu hospodárskych a sociálnych podmienok v obci boli identifikované nasledovné strategické prioritné rozvojové oblasti obce:

1. Zvýšenie kvality života občanov obce
2. Rozšírenie a podpora športových aktivít občanov obce
3. Starostlivosť o životné prostredie v obci
4. Rozvoj kultúrnych aktivít obyvateľov obce
5. Bezpečnosť obyvateľov obce
6. Zvýšenie efektívnosti vzájomnej spolupráce v rámci obce ako i regiónu, resp. Mikroregiónu

3. Programová časť

Strategický cieľ 1: Zvýšenie kvality života občanov obce

Opatrenie 1.1.: Zlepšenie cestnej dopravy

Aktivita 1.1.1.: Rekonštrukcia a budovanie chodníkov

Aktivita 1.1.2.: Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia

Aktivita 1.1.3.: Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu

Strategický cieľ 2: Rozšírenie a podpora športových aktivít občanov obce

Opatrenie 2.1.: Skvalitnenie a rozvoj športových činností

Aktivita 2.1.1.: Vypracovanie stratégie rozvoja športu v obci

Aktivita 2.1.2.: Podpora organizovania športových podujatí a súťaží

Aktivita 2.1.3.: Podpora športových aktivít detí a mládeže

Aktivita 2.1.4.: Podpora tradičných športov – futbal, volejbal, zimné športy

Opatrenie 2.2.: Zabezpečenie kvalitných športovísk a športových zariadení

Aktivita 2.2.1.: Výstavby detských ihrísk

Aktivita 2.2.2.: Výstavba dopravného ihriska

Strategický cieľ 3: Starostlivosť o životné prostredie

Opatrenie 3.1.: Zlepšenie stavu životného prostredia

Aktivita 3.1.1.: Ochrana, údržba a rozvoj verejnej zelene

Aktivita 3.1.2.: Vybudovanie kanalizačnej siete a ČOV

Aktivita 3.1.3.: Zvýšenie percenta napojenosti obyvateľov obce na verejný vodovod

Aktivita 3.1.4.: Podpora novej výsadby mladých drevín

Strategický cieľ 4: Rozvoj kultúrnych aktivít obyvateľov

Opatrenie 4.1.: skvalitnenie kultúrnej infraštruktúry

Aktivita 4.1.1.: Rekonštrukcia obecných priestorov a objektov slúžiacich na usporiadanie miestnych kultúrnych podujatí

Opatrenie 4.2.: Zlepšenie úrovne ponuky kultúrnych aktivít

Aktivita 4.2.1.: Podpora organizovania a uskutočňovania kultúrnych podujatí

Opatrenie 4.3.: Rozvoj rekreácie

Aktivita 4.3.1.: Vypracovanie koncepcie rozvoja oddychovej zóny v obci

Aktivita 4.3.2.: Zveľadenie, dobudovanie oddychových zón a lokalít

Strategický cieľ 5: Bezpečnosť obyvateľov obce

Opatrenie 5.1.: Zvýšenie osobnej bezpečnosti a ochrany majetku

Aktivita 5.1.1.: Zabezpečenie kamerového systému

Aktivita 5.1.2.: Podpora Dobrovoľného hasičského zboru Falkušovce

Aktivita 5.1.3.: Aktualizácia protipovodňových opatrení

Aktivita 5.1.4.: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice

Opatrenie 5.2.: Zníženie vandalizmu a rušenia verejného poriadku

Aktivita 5.2.1.: Podpora spolupráce štátnej polície, štátnej správy v oblasti prevencie a zabezpečenie verejného poriadku v obci

Aktivita 5.2.2.: Rozširovanie kamerového systému v obci

Strategický cieľ 6: Zvýšenie efektívnosti vzájomnej spolupráce v rámci obce ako i regiónu, resp. Mikroregiónu

Opatrenie 6.1.: Zlepšenie spolupráce subjektov obce

Aktivita 6.1.1.: Tvorba nástrojov na efektívnejšiu spoluprácu všetkých subjektov v obci

Aktivita 6.1.2.: Zriadenie informačných tabulí v obci a zabezpečenie väčšej informovanosti občanov obce

Aktivita 6.1.3.: Podpora Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, Stolnotenisového oddielu Falkušovce, DHZ Falkušovce a ostatných subjektov v obci

Opatrenie 6.2.: Podpora tvorby partnerstiev a vzájomnej spolupráce

Aktivita 6.2.1.: Širšia spolupráca s obcami Mikroregiónu POONDAVIE

Aktivita 6.2.2.: Podpora rozvoja nadregionálnych aktivít

4. Realizačná časť

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Táto časť obsahuje:

- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám
- systém monitorovania a hodnotenia
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky (2019+2) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie PHSR

Realizácia PHSR obce je činnosťou samosprávy obce a obec ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta). Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky poslancov, OcÚ, partnerov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť naplánovaná do termínu september príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, aj jeho prípadná aktualizácia.

Vo vzťahu k realizácii PHSR obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Obecné zastupiteľstvo taktiež schvaľuje spolufinancovanie projektov. Obecné zastupiteľstvo schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Najvyšším výkonným orgánom obce a jeho predstaviteľom je starosta. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nespádajú do právomocí a kompetencií obecného zastupiteľstva. Starosta sa spolupodieľal na príprave dokumentu, riadil proces realizácie, podpisuje schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (radiace orgány príslušných operačných programov, dodávatelia, kontrolné skupiny projektov a i.).

Inštitucionálnu a administratívnu stránku zabezpečuje obecný úrad. Vzhľadom na personálne poddimenzovanie obecnej samosprávy, bude obecný úrad (v prípade nutnosti a zvážená možnosť) spolupracovať s externými konzultačnými spoločnosťami.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Rôzne formy komunikácie budú súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR v rámci povinnej i nep povinnej činnosti informovania a publicity (pri projektoch financovaných z EŠIF a dotačných titulov). Vzhľadom na charakter obce, prebieha komunikácia osobným stykom s predstaviteľmi/zamestnancami obce, alebo priamou účasťou na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Dôležitým nástrojom komunikácie je pre obec webová stránka, ďalej Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Falkušovce na roky 2019 – 2026, informačná tabuľa a obecný rozhlas. Komunikácia s obyvateľmi prebieha neustále až do ukončenia platnosti PHSR. Ďalším nástrojom komunikácie sú i rokovania v rámci obecného zastupiteľstva, kde materiál na rokovanie pripravuje starosta obce v súčinnosti so zamestnancami obce. Rovnako tak hlavný kontrolór, vychádzajúc z definície jeho funkcie, môže dať stanovisko k prerokovanému materiálu.

Systém monitorovania a hodnotenia

Proces monitorovania PHSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR až

do ukončenia jeho platnosti. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená v OcÚ, resp. monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom. Za prípravu monitorovacej správy zodpovedá príslušný garant podľa povahy projektu. Jednať sa pritom môže o starostu obce, hlavného kontrolóra obce, poslancov, resp. inú poverenú osobu. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o reálnom plnení opatrení, o prípadnom negatívnom vývoji, spôsobe realizácie, definovanie a prijatie nápravných opatrení. Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, OcÚ, poslancov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť je naplánovaná do termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, jeho prípadná aktualizácia, hodnotenie ukazovateľov vrátane korekcií v rámci pravidelného každoročného hodnotenia. V prípade nutnosti korekcií mimo stanovené termíny vykoná korekciu starosta obce.

Akčný plán je dokument na naplnenie cieľov a myšlienok konkrétnymi činmi. V súlade s dobrým finančným riadením by mal byť každý rok aktualizovaný a pripravený minimálne na 3 roky s priamou väzbou na rozpočet.

5. Finančná časť

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

Zdroje financovania realizácie PHSR je možné rozčleniť na dve základné kategórie:

Riadne zdroje finančného zabezpečenia

Verejné zdroje

- štátny rozpočet vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev (dotačné tituly jednotlivých rozpočtových kapitol ministerstiev, príp. Úradu Vlády SR),
- štátny účelové fondy (Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania, Recyklačný fond),
- rozpočet vyšších územných celkov (VÚC Košice),
- rozpočet obcí a miest (vlastné zdroje),

Iné zdroje

- prostriedky fyzických osôb,
- prostriedky právnických osôb,
- úvery,
- príspevky medzinárodných organizácií,
- prostriedky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi (Nórsky finančný mechanizmus, bilaterálne dohody, Švajčiarsky finančný mechanizmus)
- iné prostriedky, ak to ustanoví osobitný predpis.

Doplňkové zdroje finančného zabezpečenia

Finančné prostriedky z Európskej únie v programovom období 2014-2020 tzv. európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), určené hospodársky zaostalým regiónom (ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie) a regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia.

Hodnotiace tabuľky pre výber projektov

Cieľom hodnotiacich tabuliek pre výber projektov je čo najobjektívnejšie a najzodpovednejšie určiť stupeň priority pripravených projektov. Tabuľky je možné aktualizovať alebo doplniť, v tomto prípade je potrebné zvážiť váhu jednotlivých kritérií.

Záver

Dokument PHSR obce Falkušovce je rozvojový dokument obce – vyjadruje víziu rozvoja obce založenú na výsledkoch strategického plánovania.

PHSR obce Falkušovce je strednodobý programovací dokument s časovým horizontom 5 rokov. Tento programovací dokument bol spracovaný ako podporný dokument pre stanovenie prioritných rozvojových oblastí, strategických cieľov, priorít, opatrení a aktivít rozvoja obce Falkušovce .

Z hľadiska štruktúry PHSR obce Falkušovce je rozčlenený na 5 časti:

- v prvej časti je podrobne analyzovaný reálny stav jednotlivých oblastí územia obce Falkušovce ,
- druhá časť je strategická, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určí hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- tretia časť je programová časť, ktorá obsahuje strategické prioritné rozvojové oblasti obce, definovanie strategických cieľov pri jednotlivých prioritných oblastiach, priority, zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,
- štvrtá časť programového dokumentu je realizačná časť, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce; táto časť obsahuje aj akčný plán rozvoja obce Falkušovce na obdobie 2019-2026,
- posledná časť je finančná časť, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít programu rozvoja obce. Vykonateľnosť jednotlivých opatrení a tým dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov.

Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Taktiež dôležitým faktorom sú komplikované vlastnícke vzťahy. Schválený PHSR obce Falkušovce je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové priority, opatrenia a aktivity, resp. môžu sa niektoré opatrenia a aktivity rušiť. PHSR obce Falkušovce schvaľuje Obecné zastupiteľstvo vo Falkušovciach. Monitorovanie a hodnotenie PHSR obce Falkušovce realizuje Obecné zastupiteľstvo vo Falkušovciach.

Vypracovala: Ing. Zuzana Gajanová

Falkušovce, 16.08.2019